

ความเสียหายทางจิตใจกับความรับผิดในทางละเมิดตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
**Psychological damage and tort liability according to the Civil and
Commercial Code**

นฤภรณ์ พิมมงคล
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
Narueporn Pimmongkol
Uttaradit Rajabhat, Thailand
E-mail: narueporn3689@gmail.com

บทคัดย่อ

ค่าเสียหาย คือ เป็นส่วนหนึ่งของสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 โดยใช้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยซึ่งดูจากพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำละเมิด ถือว่าเป็นเรื่องของดุลยพินิจที่ศาลจะเป็นผู้กำหนด ซึ่งจะพิจารณาตามแนวคำพิพากษาเกี่ยวกับค่าเสียหายทางจิตใจนั้นศาลก็จะดูความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 มาเป็นหลักพื้นฐานจากการเกิดความเสียหาย แก่ร่างกาย อนามัย เสรีภาพหรือสิทธิ ที่ทำให้เกิดความทุกข์ทรมานของจิตใจที่เกิดจากผลของการกระทำละเมิดนั้น แต่ในความเป็นจริงในเรื่องของจิตใจนั้นอาจเกิดมาจากหลายสาเหตุที่เกิดจากความรู้สึกของจิตใจของผู้ถูกรกระทำ เช่น ความอับอายขายหน้า ความถูกดูหมิ่น ทำให้เกิดความหดหู่ หรือการทำให้เสียขวัญ หรือการถูกกดดันจนทำให้เป็นโรคซึมเศร้า ซึ่งจากสาเหตุต่าง ๆ นี้ อาจไม่ได้เกิดจากความเสียหายเพื่อละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 จึงอาจทำให้ผู้เสียหายที่แท้จริงที่ได้รับผลกระทบอาจไม่ได้รับการเยียวยาตามกฎหมายได้เพราะความเสียหายทางจิตใจที่เกิดขึ้นอาจมีลักษณะที่ไม่ได้มาควบคู่ไปกับการบาดเจ็บทางร่างกายแต่อย่างใดแต่เป็นความรู้สึก เช่น การใช้คำพูดล้อเลียนในปมด้อยจากรูปลักษณ์ภายนอกจนรู้สึกจิตใจหดหู่ อับอายขายหน้าจนเป็นเหตุให้ผู้ที่ถูกล้อเลียนได้รับความเสียหายต่อจิตใจ เกียรติยศ ชื่อเสียง จากการทบทวนเอกสารพบว่าในปัจจุบันสิทธิเรียกร้องในกรณีค่าเสียหายทางจิตใจในกรณีแบบนี้ยังไม่สามารถได้รับการเยียวยาความเสียหายได้ตามจุดมุ่งหมายของกฎหมายได้ว่าให้คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิม จึงเห็นควรมีการแก้ไข เพิ่มเติม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 446 โดยให้มีการบัญญัติซึ่งการกระทำทางจิตใจเพื่อเป็นตัวช่วยในการพิจารณาของผู้ถูกรกระทำทางจิตใจให้มีความชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการวินิจฉัยคดีต่อไป

* วันที่รับบทความ: 31 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 29 สิงหาคม 2567; วันที่รับบทความ: 30 สิงหาคม 2567

คำสำคัญ: ค่าเสียหาย; ความเสียหายทางจิตใจ; ความรับผิดทางละเมิด

Abstract

Damages are part of indemnity for damages incurred. This is in accordance with Section 438 of the Civil and Commercial Code. The court makes the decision based on the circumstances and seriousness of the violation. It is a matter of discretion that the court will determine. By considering the principles of past judgments in determining the emotional damages, the court will also look at damages according to the Civil and Commercial Code, Section 420. It is a basic principle in considering damage to the body, health, freedom, or rights that causes mental suffering as a result of that violation. But in reality, in the matter of the mind, it can be caused by many reasons that arise from the feelings of the victim's mind. such as humiliation contempt cause depression or demoralizing or being pressured to the point of becoming depressed which from these various causes It may not be caused by damage from infringement. According to the Civil and Commercial Code, Section 420 Therefore, the actual victims may not be able to receive legal remedies. This is because the psychological damage that occurs may not be coupled with physical injury but is emotional. For example, using words to ridicule others about being inferior because of their appearance to the point of being depressed. Humiliated Until causing the person being mocked to suffer damage to their mind, honor, and reputation. From the study, it is found that at present the rights to claim for emotional damages in this type of case are still unable to be compensated according to the aims of the law. that the parties be returned to their original status Therefore, it is considered that there should be an amendment or addition to the Civil and Commercial Code, Section 420 and the Civil and Commercial Code, Section 446 by providing provisions for mental actions. To help make the consideration of those who have been mentally abused clear. To serve as a guideline for further diagnosis of the case.

Keywords: damage; psychological damage; tort liability

บทนำ

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่ากฎหมายลักษณะละเมิด เป็นความรับผิดในทางแพ่งที่ได้กล่าวถึงการกระทำที่จิตใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้ผู้อื่นเสียหาย โดยผิดกฎหมายซึ่งบุคคลผู้ได้รับความเสียหายในทางแพ่งตามจุดมุ่งหมายของกฎหมายที่ต้องการให้คู่กรณีหรือคู่สัญญากลับคือสู่ฐานะเดิมมากที่สุด จึงมีการกำหนดในทางแพ่งเป็นการชดเชยใช้ความเสียหายที่เป็นค่าสินไหมทดแทนซึ่งต่างจากจุดมุ่งหมายในทางอาญา ที่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ เพื่อให้เกิดการเข็ดหลาบ หลาบจำ ไม่กล้ากระทำความผิดนั้นอีก จึงมีการกำหนดโทษ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน แต่สำหรับในกฎหมายละเมิดนั้นไม่ได้มีการแยกเรื่องความรับผิด ต่างจากกฎหมายอาญา จึงทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดที่ถือว่าผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องในฐานะเจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกร้องการเยียวยาความเสียหาย ซึ่งอาจเกิดขึ้นกับชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิ และรวมถึงค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน เป็นค่าเสียหายทาง

จิตใจ ที่ไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้เป็นเรื่องของความรู้สึกที่แสดงออกมาจากความรู้สึกนึกคิด เช่น ความทุกข์ทรมาน โศกเศร้าเสียใจ ความหวาดกลัว ซึ่งเป็นความละเอียดอ่อนที่บางครั้งผู้เสียหายยังไม่ได้รับการคุ้มครองให้ได้รับการเยียวยาตามความเสียหายที่แท้จริง เพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมมากที่สุด ซึ่งในการกำหนดเยียวยา ค่าเสียหายทางจิตใจนั้นจะพิจารณาไปพร้อมกับค่าเสียหายที่เกิดขึ้นตามมาตรา 420 คือ ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ และสิทธิต่าง ๆ ที่มีผลกระทบทางจิตใจต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าวถ้าหากพิจารณาถึงความเสียหายทางจิตใจกับเรื่องการกำหนดโทษที่ชัดเจนว่าเป็นความเสียหายที่ทำให้เกิดความสะเทือนใจโดยตรง เพื่อที่จะเป็นตัวกำหนดโทษ ชดใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามสมควร โดยอาศัยพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดนั้นเป็นตัวกำหนดตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 420

หากพิจารณาแล้วความรับผิดเพื่อละเมิด เป็นความรับผิดในทางแพ่งที่มีคู่สัญญาสองฝ่าย มีวัตถุประสงค์หนึ่งให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเหมือนกัน และหากมีการขัดแย้งกันผู้หนึ่งต้องรับผิดชดเชยเพื่อความเสียหายนั้น จึงทำให้กฎหมายละเมิดเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้กับความรับผิดเนื่องจากการผิดสัญญา ซึ่งในการปฏิบัติพบว่าการกำหนดค่าสินไหมทดแทน ความเสียหายต่อจิตใจที่ศาลไทยยินยอมจะต้องเกิดจากตัวผู้เสียหายโดยตรงมีความเสียหายทางร่างกายของผู้เสียหายร่วมด้วย แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพบว่าโรคซึมเศร้าที่มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพจิตใจได้ หากมีการกระทำต่อผู้เสียหายต่อเนื่อง เพราะสิ่งแวดล้อมสภาพครอบครัว หรือแม้กระทั่งผู้เสียหายที่เป็นเด็กหรือเยาวชนที่อาจถูกเพื่อนกลั่นแกล้งรังแกอาจจะทำเพราะความสนิทสนมกันเสมือนเป็นการคาบเกี่ยวคิดเป็นเรื่องการหยอกล้อเล่นกับเพื่อนเท่านั้น แต่ถ้าหากพิจารณาแล้วอาจมองเห็นถึงความรุนแรงที่จะส่งผลทางด้านจิตใจต่อผู้ที่ถูกกระทำก็เป็นได้ นอกจากนั้นในมาตรา 446 วรรคสองยังได้กำหนดเกี่ยวกับกรณีหญิงที่ต้องได้รับความเสียหายเพราะถูกทำละเมิดในคดีอาญาที่เกี่ยวกับผู้เขียนเห็นว่าควรมีการแก้ไขมาตรา 420 และ มาตรา 446 ในการกำหนดค่าเสียหายใหม่ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเกิดความสอดคล้องกันต่อไป

เนื้อหา

บทวิเคราะห์

1. ค่าสินไหมทดแทน หมายถึง (กฎ) น. สิ่งที่ให้หรือการกระทำที่ทำ เพื่อชดใช้หรือทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินหรือแก่บุคคลอันเนื่องมาจากการละเมิดหรือการผิดสัญญา รวมทั้งการคืนทรัพย์สินให้แก่ผู้เสียหายด้วย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 80)

หลักความคิดของการใช้ค่าสินไหมทดแทน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าพื้นฐานความคิดของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์คือ

1.1 เป็นการเยียวยา

การเยียวยา หรือ **Restitution in Integrum** คือการที่เยียวยาให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนความเสียหายนั้นมิได้เกิดขึ้น ซึ่งการที่จะทำให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนความเสียหายมิได้เกิดขึ้นนั้นจะมีหลายวิธี เช่น เอาทรัพย์สินเขาไป การทำให้เขากลับคืนสู่ฐานะเดิมก็ต้องคืนทรัพย์สินให้เขา เสียหายก็ต้องเยียวยาให้คืนดีอาจด้วยการประกาศขอขมา ซึ่งหากยังไม่พอก็อาจต้องการใช้เงิน โดยเอาเงินเข้าไปทดแทนความเสียหายที่ไม่อาจเยียวยาได้ด้วยวิธีอื่น เป็นต้น

1.2 เป็นการลงโทษ (ศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์ภรณ์ โสทธิพันธ์, 2558 : 315-316)

การกล่าวถึงความมุ่งหมายของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแยกออกเป็น 2 กรณีนั้นมิได้ มุ่งหมายให้ผู้อ่านง เพราะได้กล่าวมาแล้วแล้วว่า ความมุ่งหมายของกฎหมายลักษณะละเมิดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยและของประเทศในระบอบซีวิลลอว์ (Civil Law System) นั้น มุ่งหมายจะเยียวยาผู้เสียหายให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนความเสียหายนั้นมิได้เกิดขึ้น มิได้ มุ่งหมายจะลงโทษผู้เสียหายแต่อย่างใด แต่ในปัจจุบันเนื่องจากอิทธิพลความคิดของระบบคอมมอนลอว์ ที่เน้นการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการลงโทษ ทำให้นักกฎหมายไทยเริ่มรับเอาความคิดเรื่อง การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่มีลักษณะเป็นการลงโทษ เข้ามาบัญญัติไว้ในกฎหมายพิเศษอยู่บ้าง

ส่วนนักกฎหมายในประเทศบางท่านก็ยังเห็นว่า การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ควรจะอยู่ในหลักการเดิมคือการเยียวยาผู้เสียหายให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมเท่านั้น เพราะถ้าไปไกล กว่านั้นคือไปถึงการลงโทษ โดยทำให้ผู้เสียหายได้รับค่าเสียหายมากกว่าความเสียหายที่แท้จริง เพื่อลงโทษผู้ก่อความเสียหายก็เท่ากับย้อนยุคกลับไปสู่ความคิดดั้งเดิมในสมัยโรมันโบราณซึ่งไม่ควร จะเป็นเช่นนั้น

อย่างไรก็ตาม แม้ในมุมมองนี้ เราจะพยายามแยกฐานความคิดของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ออกเป็นสองส่วนที่แยกกันเด็ดขาดก็อาจพิจารณาได้อีกนัยหนึ่งว่า ความจริงการเยียวยาผู้เสียหายก็เป็นการลงโทษผู้ก่อความเสียหายอยู่ด้วยในตัว โดยผู้ก่อความเสียหายถูกบังคับให้ต้องรับผิดชอบความเสียหายที่เขาได้ก่อให้เกิดขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากการเยียวยาไม่ได้เกี่ยวกับความเสียหายเท่านั้น แต่ต้องเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เท่ากับผู้ก่อความเสียหายหรือผู้ทำละเมิดได้ฝ่าฝืนประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครองของผู้เสียหายจึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยไม่มีทางเลือก

กระนั้นก็ดี การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการเยียวยาผู้เสียหาย มิได้เป็นการทำให้ผู้เสียหาย ร่ำรวยขึ้น เพราะหากเป็นเช่นนั้นอาจเป็นการลงโทษทางแพ่ง ซึ่งการลงโทษทางแพ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อาจมีได้เฉพาะเรื่องเบี้ยปรับ เพราะเกิดจากการตกลงกันเท่านั้น

2. ค่าเสียหาย หมายถึง (กฎ) น. มูลค่าแห่งความเสียหายที่ผู้เสียหายพึงได้รับการชดใช้ (ราชบัณฑิตยสถาน, (2556 : 81)

2.1 ค่าเสียหายแบ่งออกเป็น 2 กรณี

2.1.1) ค่าเสียหายตามความมุ่งหมาย คือ ค่าเสียหายที่อยู่ในรูปแบบค่าสินไหมทดแทน เป็นค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เสียหาย โดยมีการเยียวยา เพื่อต้องการให้คู่กรณีหรือคู่สัญญากลับคืนสู่สถานะเดิมให้มากที่สุด เป็นเงินได้ กับค่าเสียหายเชิงลงโทษที่มีจุดมุ่งหมายในการป้องกันปราบปรามให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวไม่กล้ากลับมาทำความผิดซ้ำอีก

2.1.2) ค่าเสียหายที่แบ่งตามลักษณะและความเสียหาย คือ ค่าเสียหายที่อาจคำนวณเป็นเงินได้ ซึ่งเป็นค่าเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สิน หรือสิทธิที่สามารถพิสูจน์เป็นตัวเงินได้กับค่าเสียหายที่คำนวณเป็นเงินไม่ได้ คือ ไม่สามารถเปรียบเทียบหรือพิสูจน์เพื่อใช้เงิน ที่จะให้ผู้เสียหายกลับมาสู่สถานะเดิมได้ เพราะส่วนหนึ่งเป็นความเสียหายทางสังคมซึ่งเป็นปัญหาทางด้านจิตใจ

2.1.3.) ความเสียหายทางจิตใจ “ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Psychological damage” หมายถึง ค่าเสียหายที่มีลักษณะเป็นค่าเสียหายแบบทั่วไป (General Damages) ที่ถูกกฎหมายสันนิษฐานขึ้นมาหรือประมาณการขึ้นมา เพราะโดยสภาพแล้วไม่สามารถที่จะบ่งชี้ถึงจำนวนได้อย่างแน่นอน (ผู้แต่ง 2005 : 2-3) โดยที่ความเสียหายดังกล่าวถูกจัดอยู่ในความเสียหายที่ไม่สามารถคำนวณนับได้เป็นตัวเงิน (Non-pecuniary Damages) แต่ก็จำต้องชดใช้ให้เช่นกัน (พจน. ปุชปาคม, 2525 : 525-526)

ค่าเสียหายทางจิตใจกับหลักการตีความในประเทศต่าง ๆ

1. ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีหลักการแยกค่าเสียหายทางจิตใจไว้ดังนี้ (ฉัตรวรินทร์ ภูวทรัพย์, 2562 : 161-162)

1.1 ค่าเสียหายสำหรับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานที่เกิดขึ้นแล้ว หรือที่จะเกิดในอนาคต เช่น ในคดี V.Lane & Co.

1.2 ค่าเสียหายจากความสูญเสียความรื่นรมย์ในชีวิต (Loss of Enjoyment of Life) เช่นในคดี Mariner v. Marsdan

1.3. ค่าเสียหายสำหรับการถูกรบกวนทางจิตใจ (Mental injury) เช่น อาจได้รับข่าวสารถึงการเสียชีวิตของคนรัก หรือบุคคลที่มีความใกล้ชิด

2. ประเทศอังกฤษ ศาลในประเทศอังกฤษได้ถือเป็นแนวปฏิบัติว่าผู้เสียหายสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมานและความเสียหายในอนาคต เช่น การขาดประโยชน์ในการทำมาหาได้ในอนาคต การสูญเสียความสามารถในการประกอบอาชีพ สำหรับกรณีความเสียหายทางจิตใจนั้น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศอังกฤษ คดี Product Liability ตามบัญญัติใน Part I เป็นการฟ้องร้องคดีละเมิด ดังนี้ โดยหลักทั่วไปแล้วศาลอังกฤษจะไม่ให้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายทางจิตใจ เช่น ความโศกเศร้า ความเสียใจ แต่ถ้าเป็นความเสียหายแก่จิตประสาทศาลจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของความเสียหายทางร่างกาย (ธีรศักดิ์ กองสมบัติ, 2564 : 42)

3. ประเทศไทยความเสียหายทางจิตใจ ได้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี ผู้ต้องเสียหายจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความที่เสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วยอีกก็ได้ สิทธิเรียกร้องอันนี้ไม่โอนกันได้ และไม่ตกสืบไปถึงทายาท เว้นแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันไว้โดยสัญญาหรือได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้ว

อนึ่งหญิงที่ต้องเสียหายเพราะผู้ใดทำผิดอาญาเป็นทุรศีลธรรมแก่ตนก็ย่อมมีสิทธิเรียกร้องทำนองเดียวกันนี้ (พิชัย นิลทองคำ, 2566 : 185)

“ ความเสียหายอย่างอื่นอาจมิใช่ตัวเงิน ” หมายถึง ค่าเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 446 หมายถึงความเสียหายที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำละเมิดจำเป็นต้องเยียวยาหรือทดแทนความเสียหาย ซึ่งอาจมีความเสียหายมากกว่าความเสียหายต่อร่างกายอีกด้วย ความเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ความเจ็บปวดทุกข์ทรมานระหว่างการรักษาพยาบาลกฎหมายให้ศาลมีอำนาจกำหนดให้ตามพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด เพราะค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงินย่อมจะนำสืบคิดเป็นจำนวนเงินเท่าใดไม่ได้อยู่ในตัว จึงอาจจะต้องพิจารณาจากลักษณะของผลที่ผู้เสียหายได้รับ ประกอบกับวิธีการรักษาต่าง ๆ ประกอบด้วย เช่น การผ่าตัด การเข้าเฝือกหลายครั้ง หรือต้องรับการรักษาเป็นเวลานานร่วม 3 ปี ต้องทนทุกข์ทรมานต่อความเจ็บปวดของบาดแผลในระหว่างร่างกายในระหว่างการรักษาอันเป็นเวลายังนานยิ่งกว่านั้น สภาพที่ต้องทุพพลภาพตลอดชีวิตทั้งเสียบุคลิกภาพเนื่องจากผลของการละเมิดต่าง ๆ ซึ่งสิ่งที่ว่ามานี้ผู้เสียหายชอบที่จะเรียกร้องได้ถือว่าเป็นความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินตามมาตรา 446 ซึ่งผู้ถูกกระทำละเมิดเรียกได้

จากหลักดังกล่าวค่าเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน และยังคงคำนวณเป็นเงินยังไม่ได้ชัดเจน เพราะในประเทศไทยในการวินิจฉัยผู้พิพากษายังวินิจฉัยมีการควบคู่กับความเจ็บป่วยทางร่างกายแล้วส่งผลไปถึงสภาพจิตใจ โดยผู้ต้องเสียหายต้องเป็นผู้เสียหายโดยตรงเพราะในหลักกฎหมายมีการบัญญัติไว้ว่าไม่ได้โอนตกทอดไปยังทายาท และภาระการพิสูจน์เป็นของผู้เสียหายพิสูจน์ให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบโดยส่วนใหญ่คดีที่ได้รับการเยียวยาทางจิตใจ จะต้องเป็นค่าเสียหายที่มีความสอดคล้องกับมาตรา 420 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นกระทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น (พิชัย นิลทองคำ, 2566 : 179) ตามลักษณะความเสียหายทั่วไปต่อร่างกาย สุขภาพ อนามัยและทรัพย์สินหรือสิทธิเท่านั้น (องอาจ เจ๊ะยะหลี, 2558 : 182)

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด (Csuppost, 2562 : 12-15)

แนวความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางละเมิดในระบบกฎหมายจารีตประเพณีนี้มีสองแนวใหญ่ ๆ ได้แก่ แนวคิดก่อนคริสตวรรษที่ 19 ที่ถือว่าเมื่อมีความเสียหายต้องการมีการเยียวยาแนวคิดพื้นฐานจาก

หลักการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในอันที่จะไม่ถูกทำให้เสีย ดังนั้น ทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดในแนวคิดนี้ไม่พิจารณาถึงองค์ประกอบภายในด้านจิตใจของผู้กระทำ เช่น จงใจกระทำ หรือการขาดความระมัดระวังแต่ประการใด เมื่อมีผู้เสียหายต้องมีการชดเชยความเสียหาย เท่ากับมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ทั้งนี้ เพราะถือว่าความคิดของมนุษย์อันเป็นองค์ประกอบภายในจิตใจไม่อาจถูกพิจารณาได้

ส่วนแนวคิดประการที่สองถือว่า ความเสียหายที่จะมีผู้รับรับผิดชอบใช้เยียวยาให้ได้นั้นต้องเกิดจากการกระทำของบุคคลซึ่งจงใจกระทำหรือกระทำลงโดยขาดความระมัดระวังเท่านั้น ทั้งนี้เพราะแนวคิดนี้มีพื้นฐานจากหลักการคุ้มครองเสรีภาพบุคคลผู้กระทำมากกว่ามุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย

ในยุคแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 19 กฎหมายละเมิดมุ่งคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคล ดังนั้นทฤษฎีความรับผิดชอบทางละเมิดจึงมีได้เน้นด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ แต่ผิดเพราะถึงความเสียหายมากกว่า และถือว่าผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต้องรับผิดชอบ ต่อมาทฤษฎีนี้ได้รับอิทธิพลจากศาสนาอย่างมากขึ้นและถือว่าผู้รับละเมิดเป็นผู้ประพฤติผิดศีลธรรมไปในตัวและขยายหลักความรับผิดชอบในทางละเมิดไปสู่เกณฑ์ที่ต้องพิจารณาการจงใจกระทำ ทำให้ความรับผิดชอบในละเมิดจะเกิดแต่เฉพาะกรณีโดยจงใจกระทำหรือประมาทเลินเล่อเท่านั้นเท่ากับเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของการใช้เสรีภาพของบุคคลตามแนวคิดประการที่สอง

ปลายศตวรรษที่ 19 แนวทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบในละเมิดชัดเจนมากขึ้นว่าจะต้องมีความผิดจึงมีความผิดได้ (No Liability Without Fault) หรือที่เรียกว่า (Fault Theory) เชื่อกันว่าเป็นแนวคิดซึ่งได้รับอิทธิพลจากระบบการค้าเสรี Laissez-Faire

ในปัจจุบันประเทศอุตสาหกรรมในยุโรปและอเมริกาต่างมองเห็นปัญหากันเยียวขาดใช้เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น อุบัติเหตุทางรถยนต์ ความเสียหายในการให้บริการ กรณีเหล่านี้ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ความผิดของผู้ละเมิดแต่เป็นการยากมากที่ผู้เสียหาย จะพิสูจน์ได้ว่าผู้ใดต้องรับผิดชอบ เพราะจงใจทำให้เสียหายหรือประมาทเลินเล่อในการผลิตสินค้าหรือให้บริการ ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการชดเชยเยียวยาในทางละเมิดจึงย้อนกลับไปสู่สมัยเริ่มแรกคือเน้นความเสียหายไม่เน้นความผิดที่เรียกว่าทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict Liability) ซึ่งมีการนำเอาแนวความคิดนี้ไปบัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับความเสียหายอันเกิดจากการบริโภคผลิตภัณฑ์กฎหมายค่าทดแทนความเสียหายในการทำงาน เป็นต้น

3.1 ทฤษฎีความผิดเพื่อความเสียหายสำหรับความรับผิดชอบทางละเมิด

ทฤษฎีความรับผิดชอบเพื่อความเสียหาย มีพื้นฐานมาจากการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในอันที่จะไม่ถูกทำให้เสียหาย ทั้งในส่วนสิทธิทางอาญาและสิทธิทางแพ่ง ความเสียหายที่เกิดขึ้นย่อมจะต้องมีผู้ชดเชยความเสียหาย อนึ่งแนวคิดเกี่ยวกับความผิดทางแพ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับความผิดของบุคคล ในยุคแรก ๆ จึงไม่พิจารณาถึงความนึกคิดภายในจิตใจของผู้กระทำ หรือการขาดความระมัดระวังในการกระทำของผู้กระทำ ความสำคัญของ

แนวคิดนี้มีอยู่เพียงว่าเมื่อความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว ไม่สามารถที่จะทราบตัวผู้ก่อความเสียหาย ผู้นั้นก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่ตนก่อขึ้นทั้งสิ้น

3.2 ความรับผิดชอบทางละเมิดบนพื้นฐานทฤษฎีความผิด

ทฤษฎีความผิด (Theory of Fault) หรือความรับผิดชอบที่อยู่บนพื้นฐานของความผิด (Liability Based on Fault) เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาต่อมาจากทฤษฎีความรับผิดชอบเพื่อความเสียหายโดยสำนักกฎหมายธรรมชาติเห็นว่าสิทธิเสรีภาพในความเป็นตัวตนของมนุษย์รวมถึงทรัพย์สินควรได้รับการยอมรับ ดังนั้น ในการล่วงละเมิดต่อสิทธิของบุคคลควรได้รับการพิสูจน์อย่างเป็นทางการกล่าวหาว่าเป็นผู้ก่อความเสียหายจะต้องเป็นผู้ที่ถูกพิสูจน์ว่าเป็นผู้มี “ความผิด” (Fault) แนวคิดนี้เห็นว่าความเสียหายที่จะมีผู้ชดใช้เยียวยาให้มันต้องเกิดจากการกระทำของบุคคลซึ่งจงใจกระทำหรือกระทำลงไปโดยปราศจากความระมัดระวังเท่านั้นเพราะแนวความคิดนี้มีพื้นฐานมาจากหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลผู้กระทำมากกว่าคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย

ทฤษฎีนี้จะดูองค์ประกอบทางจิตใจของผู้กระทำความผิดว่ามีความจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ด้วยซึ่งความผิดทางกฎหมายไทยได้ใช้ทฤษฎีความผิดนี้เป็นรากฐาน

3.3 ทฤษฎีรับภัยสำหรับความรับผิดชอบทางละเมิด

ทฤษฎีรับภัย (Theorie Du Risque) มีต้นกำเนิดมาจากกฎหมายฝรั่งเศสโดยนักนิติศาสตร์ชื่อ (Saleilles) เป็นผู้คิดค้นขึ้น โดยได้อธิบายไว้ว่า หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดมีองค์ประกอบอยู่สองอย่างเท่านั้น คือความเสียหายและความสัมพันธ์แห่งเหตุและผลระหว่างการกระทำของผู้กระทำละเมิดกับความเสียหาย พูดอีกนัยหนึ่งว่าการจะหาผู้กระทำละเมิดได้นั้นก็คือหาผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายเพราะผู้ใดกระทำผู้นั้นก็ต้องรับภัยแห่งการกระทำนั้นด้วย ทฤษฎีนี้มีส่วนดีในเรื่องการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าผู้ก่อให้เกิดความเสียหายโดยมีเหตุผลทางทฤษฎีมาสนับสนุน 2 ประการคือประการแรก เหตุผลทางกฎหมายแห่งความรับผิดชอบทางละเมิดคือการบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายมิใช่เป็นการลงโทษเช่นเดียวกับความรับผิดชอบทางอาญาดังนั้นกฎเกณฑ์เรื่องละเมิดไม่ควรคำนึงถึงความผิดเช่นเดียวกันกับกฎเกณฑ์ทางอาญา เพียงแต่เป็นผู้ก่อความเสียหายก็ควรถือเป็นการละเมิดแล้วประการสองเหตุผลทางพฤติการณ์ความเสียหายที่เกิดขึ้นแม้จะหาผู้รับมิได้ก็ไม่ควรให้ผู้เสียหายเป็นผู้รับโดยที่ความเสียหายไม่ได้เกิดจากการกระทำของเขาเพียงแต่วิเคราะห์ว่าภัยนั้นเป็นเพราะผลเพราะเหตุใดและเหตุนี้ใครเป็นผู้ก่อผู้นั้นก็ควรเป็นผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

4. นิยามของเด็กตามกฎหมาย

นิยามของเด็กตามกฎหมายของประเทศไทยนั้นมิได้ถูกบัญญัติไว้เหมือนกันหรือมีความ เข้าใจตรงกัน เช่นคำว่า “ผู้เยาว์” ในกฎหมายแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะมีนิยามของเด็กหรือเยาวชน ไว้เพื่อให้เข้าใจถึง

ความหมายของเด็กหรือเยาวชนตามกฎหมายนั้นซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับอาจมีการบัญญัติไว้แตกต่างกันออกไป จึงต้องนำมาวิเคราะห์และกำหนดบทนิยามศัพท์ของ “เด็ก” ที่จะกล่าวถึง ต่อไปนี้บทความฉบับนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้ให้คำนิยามของเด็ก แต่มีการบัญญัติถึงผู้เยาว์ไว้ในมาตรา 19 และมาตรา 20 ว่า ผู้เยาว์คือบุคคลที่อายุต่ำกว่าสิบปีบริบูรณ์และยังไม่ได้สมรสตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้นิยามคำว่า “เด็ก” ไว้ในมาตรา 4 คือ บุคคล ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ไม่รวมบุคคลที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 นิยามคำว่า “เด็ก” ว่าคือบุคคลที่อายุไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ และได้นิยาม “เยาวชน” ว่าคือบุคคลที่อายุเกินกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 4 กำหนดนิยามว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และ “เยาวชน” หมายถึง บุคคลที่อายุตั้งแต่สิบแปดถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิ ควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. 2555 มาตรา 3 นิยาม “เด็ก” ว่าหมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์

สำหรับนิยามของเด็กตามกฎหมายระหว่างประเทศนั้นสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

อนุสัญญาสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ซึ่งประเทศไทยได้เข้า เป็นภาคี ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ข้อ 1 ระบุให้เด็กตามอนุสัญญานี้หมายถึงมนุษย์ทุกคนที่ อายุต่ำกว่าสิบแปดปีเว้นแต่ได้บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายก่อนหน้านั้น

5. การกลั่นแกล้งรังแก หมายถึง พฤติกรรมก้าวร้าวกระทำขึ้นโดยเจตนาต่อบุคคลอื่นในความสัมพันธ์ที่มีอำนาจไม่เท่าเทียมกันและเกิดขึ้นหรือมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ ไปเรื่อย ๆ

5.1 ลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแก

การกลั่นแกล้งรังแก คือ การล่วงละเมิดระหว่างบุคคลที่มีรูปแบบเอกลักษณ์แต่ซับซ้อน อาจเกิดได้หลายรูปแบบ หลายวิธีการ และพบในหลายรูปแบบความสัมพันธ์ การรังแกไม่ใช่เป็นปัญหา ของสองฝ่ายระหว่างผู้กลั่นแกล้งกับเหยื่อ แต่ได้รับการยอมรับเป็นปรากฏการณ์กลุ่ม (group phenomenon) ที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคม จากนิยามของการกลั่นแกล้งรังแกจะเห็นได้ว่า ลักษณะทั่วไปของการกลั่นแกล้งรังแกจะประกอบด้วยสามลักษณะสำคัญ คือ พฤติกรรมก้าวร้าวโดยเจตนากระทำต่อบุคคลอื่นในความสัมพันธ์ที่มีอำนาจไม่เท่าเทียม และเกิดขึ้นซ้ำหรือมีแนวโน้มจะ เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ไปเรื่อย ๆ

5.2 พฤติกรรมก้าวร้าวโดยเจตนา

พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Behavior) โดยเจตนา หรือที่ Olweus ใช้คำว่า การกระทำเชิงลบ (Negative Action) เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมต่อต้านสังคม พฤติกรรมก้าวร้าว คือการกระทำเชิง

ก้าวร้าวที่มีเจตนาจะทำร้ายบุคคลอื่น อาจแสดงออกอย่างชัดเจนเปิดเผยเผชิญหน้า โดยตรงกับสิ่งรอบข้าง เช่น การใช้กำลังวิวาท ระเบิดอารมณ์ทำลายทรัพย์สิน การชกจะทำร้ายผู้อื่น หรือเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวแอบแฝงที่ปกปิดซ่อนเร้น พฤติกรรมก้าวร้าวหรือการกระทำเชิงลบต้องเป็นการกระทำโดยเจตนาซึ่งมีความหมายตรงข้ามกับการทำให้เกิดความเสียหายโดยไม่ตั้งใจ ผู้รังแก ส่วนใหญ่หรือทั้งหมดรับรู้ว่าการกระทำของตนสร้างความเจ็บปวดหรือไม่เป็นมิตรต่อเหยื่อ

5.3 กระทำต่อบุคคลอื่นในความสัมพันธ์ที่มีอำนาจไม่เท่าเทียม

พฤติกรรมก้าวร้าวที่จะเป็นการกลั่นแกล้งรังแกได้ต้องเป็นพฤติกรรมที่กระทำต่อบุคคลอื่นซึ่งมีอำนาจไม่เท่าเทียม ผู้ที่ต้องเผชิญกับการกระทำนั้นจะป้องกันตัวเองได้ยาก และค่อนข้างอ่อนแอเมื่อเทียบกับผู้กลั่นแกล้งรังแก ความไม่เท่าเทียมของอำนาจอาจเป็นได้หลายทาง เป้าหมายของการกลั่นแกล้งรังแกอาจมีสภาพร่างกายที่อ่อนแอกว่าหรือกระทั่งรับรู้ว่าตนเองมีร่างกายหรือจิตใจ อ่อนแอกว่าผู้กระทำ ความไม่เท่าเทียมนี้อาจอยู่ในรูปของจำนวนโดยผู้กลั่นแกล้งรังแกมีจำนวน มากกว่าเหยื่อก็คือ หรืออาจเป็นความไม่เท่าเทียมในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นผลเมื่อต้นเหตุของการกระทำเชิงลบนั้นยากต่อการค้นหา หรือเมื่อเหยื่อได้รับข้อความไม่พึงประสงค์จากผู้ไม่ออกนาม

5.4 เกิดขึ้นซ้ำหรือมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นซ้ำ

ลักษณะประการสุดท้ายที่จะจำแนกการกลั่นแกล้งรังแกออกจากพฤติกรรมอื่น คือการกระทำนั้นจะต้องเกิดขึ้นซ้ำ ๆ หรือมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นซ้ำไปเรื่อย ๆ กล่าวคือ เหยื่อจะต้อง ประสบกับหลายเหตุการณ์ ล่วงละเมิดจากผู้กระทำคนหนึ่งหรือกลุ่มของผู้กระทำตลอดช่วงระยะเวลา หนึ่ง หรือเหยื่อเผชิญกับพฤติกรรมก้าวร้าวครั้งหนึ่งจากคนหรือกลุ่มคนโดยมีแนวโน้มอย่างยิ่งที่จะเกิด เหตุการณ์ล่วงละเมิดนั้นตามมาอีก หากการล่วงละเมิดซ้ำ ๆ ที่เกิดขึ้นโดยบุคคลต่างกันและ เห็นได้ว่าไม่มีความเชื่อมโยงกับผู้กระทำจะไม่ใช้การเกิดขึ้นซ้ำตามความหมายนี้ แต่ถ้าเหยื่อต้อง ประสบกับเหตุการณ์ล่วงละเมิดที่แยกต่างหากจากกันวนไปวนมา อาจจะเป็นการเกิดขึ้นซ้ำได้ถ้า เป้าหมายรับรู้ว่าการล่วงละเมิดนั้นเกี่ยวข้องกันแม้ผู้กระทำจะเปลี่ยนไปในแต่ละเหตุการณ์และไม่มี ผู้กระทำคนใดเลยที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งเหตุ

6. สาเหตุของพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งรังแก

นักวิจัยพยายามศึกษาการกลั่นแกล้งรังแกเพื่อหาสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมกรกลั่น แกล้งรังแกขึ้น นั้น โดยนักวิจัยได้อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งรังแก 3 ทฤษฎี ดังต่อไปนี้

6.1 ทฤษฎีอำนาจ (Power-based theory)

นักวิจัยบางท่านเชื่อว่ากลไกสำคัญของการกลั่นแกล้งรังแกคือ การควบคุมและ อำนาจ โดยมองว่าการรังแกเป็นเรื่องของการควบคุม ผู้กลั่นแกล้งรังแกมีความต้องการอย่างมากที่จะ อยู่เหนือหรือควบคุมผู้อื่น ผู้รังแกมีลักษณะสำคัญคือเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่า ผู้กลั่นแกล้งรังแก ส่วนมากต้องการรู้สึกเหนือกว่าผู้อื่นและ "เท่" ต่อหน้าเพื่อน ความต้องการอำนาจและต้องการควบคุม เป็นเหตุผลหลักที่เด็กผู้ชายจะกลั่นแกล้งรังแก

ผู้อื่น แต่ทฤษฎีอำนาจก็ถูกโต้แย้งว่าความต้องการ อำนาจหรือการควบคุมของผู้กลั่นแกล้งรังแกมักได้รับการสนับสนุนจากทัศนคติทั่วไปของสังคมรวมถึง อิทธิพลเชิงลบของสื่อเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแก

6.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory)

ต่างจากทฤษฎีอำนาจ นักวิจัยท่านอื่นยืนยันว่าการกลั่นแกล้งรังแกเป็นพฤติกรรม เรียนรู้ทางสังคม ครอบครัวมีส่วนสำคัญในแนวโน้มที่เด็กจะรังแกผู้อื่น ปฏิกริยาต่อต้าน (negativism) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการลงโทษอย่างใช้อำนาจของบิดามารดาในการอบรมสั่งสอนเด็คนั้นสอน วิธีการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นให้กับเด็ก งานวิจัยจำนวนมากแสดงให้เห็นว่าเด็กที่กลั่นแกล้งผู้อื่นในโรงเรียน มักเป็นตกเหยื่อที่บ้าน นอกจากนี้ลักษณะของครอบครัวยังเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับผู้กลั่นแกล้งรังแก เช่น สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวข้องกับอันธพาล ผู้ปกครองดูแลไม่ดี สภาพครอบครัวไม่ดี พ่อแม่ ทะเลาะกัน ความรุนแรงในครอบครัว การสื่อสารในครอบครัวน้อย ขาดการสนับสนุนทางอารมณ์จากพ่อแม่การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การลงโทษที่ไม่เหมาะสม และการทารุณกรรมโดยพ่อแม่

บทบาทของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมในวงจรทารุณกรรมของเหยื่อ-ผู้กระทำ เหยื่อนั้นมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรง ก้าวร้าว และแตกแยกมากกว่าเหยื่อที่ไม่ถูกทารุณกรรม ซึ่ง เป็นผลของพฤติกรรมการเรียนรู้ทางสังคม เช่นเดียวกับวงจรการกลั่นแกล้งรังแกของเหยื่อ-ผู้กระทำที่ เหยื่อซึ่งถูกกลั่นแกล้งรังแกอย่างร้ายแรงบางคนก็เป็นผู้กลั่นแกล้งรังแกที่ร้ายแรง

เด็กมักใช้เวลาส่วนมากของวันมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในโรงเรียน ละแวกบ้าน ชุมชน หรือโซเชียลมีเดีย (social media) ซึ่งพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกมักเกิดขึ้นในบริบทของ

เพื่อน การรังแกมีโอกาสเกิดมากในห้องเรียนเป็นลักษณะปกติของเพื่อนที่สนับสนุนการกลั่นแกล้ง รังแกและความขัดแย้งระหว่างเพื่อน การที่เด็กมีคบหากับเพื่อนที่ก้าวร้าวก็มีส่วนให้เกิดการกลั่นแกล้งรังแกที่เลวร้าย นอกจากนี้เด็กที่เห็นเหตุการณ์กลั่นแกล้งรังแกส่วนใหญ่มักดูอยู่เฉย ๆ ทำให้ตีความว่า ไม่คิดว่าเป็นเรื่องผิด มีเพียงส่วนน้อยที่จะห้ามปรามผู้กระทำหรือร่วมรังแกด้วย สภาพแวดล้อมของ โรงเรียนก็ส่งผลต่อการกลั่นแกล้งรังแก การกลั่นแกล้งรังแกจะเกิดขึ้นมากเมื่อครูไม่สามารถรับมือ อย่างเหมาะสม ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนไม่ดี ครูไม่ให้การสนับสนุนเด็กเพียงพอ และขาด การร่วมกิจกรรมของโรงเรียน นักเรียนเองก็มักไม่รายงานการกลั่นแกล้งรังแกในกรณีสภาพแวดล้อม ของโรงเรียนไม่ดี

นอกจากครอบครัว เพื่อน และโรงเรียน อิทธิพลจากชุมชนและวัฒนธรรมก็มีส่วน ด้วยเช่นกัน การกลั่นแกล้งรังแกจะเกิดขึ้นมากในชุมชนที่ไม่ดีหรือไม่ปลอดภัยและยากจน นักวิจัยได้ เชื่อมโยงการกลั่นแกล้งรังแกกับความรุนแรงทางโทรทัศน์และวิดีโอเกมส์ โดยทั่วไปแล้วการกลั่นแกล้ง รังแกจะพบในชุมชนที่มีตัวอย่างการใช้ความรุนแรงหรือให้อภัยต่อการกระทำเช่นนั้น

6.3 ทฤษฎีทักษะความคิด (Theory of mind skills)

เมื่อไม่นานมานี้มุมมองที่ตายตัวเกี่ยวกับผู้รังแกได้ถูกตั้งคำถาม จากรูปแบบปกติ ที่นิยมมองว่าผู้กระทำเป็นบุคคลที่มีอำนาจเหนือแต่ "โง่" (oafish) ไม่เข้าใจผู้อื่น ดังนั้นพฤติกรรม การกลั่นแกล้งรังแกจึงถูกมองว่าเป็นการใช้อำนาจของผู้กระทำโดยไม่ใส่ใจต่อเหยื่อผู้บริสุทธิ์ แต่นักวิจัยได้แสดงผลการศึกษาว่าผู้กลั่นแกล้งรังแกมักมีความรู้ความเข้าใจในสังคมและมีทักษะทางความคิดที่ดี ผู้กลั่นแกล้งรังแกมักมีความเฉลียวฉลาดทางสังคม (social intelligence) เหนือกว่าเหยื่อของพวกเขา ดังนั้นนักวิจัยจึงมองผู้กลั่นแกล้งรังแกในฐานะปัจเจกชนที่ใช้ทักษะทางความคิดจัดการและควบคุม

สรุป

การกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายทางจิตใจ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ยังไม่ครอบคลุมที่จะส่งผลให้ผลเสียหายที่ได้รับการละเมิดทางจิตใจได้รับการเยียวยาได้ตรงตามความเสียหายที่แท้จริง เพราะในกฎหมายละเมิดของไทยมุ่งเน้นความเสียหายทางจิตใจที่เกิดขึ้นจากความเสียหายทางละเมิด โดยผู้ที่เรียกค่าเสียหายได้อันมีใช้ตัวเงิน แต่ในความเสียหายทางละเมิดไม่ได้มีการกำหนดคำว่า "จิตใจ" ไว้เหมือนในกรณี แก่ร่างกาย อนามัย เสรีภาพและสิทธิ แต่จิตใจเป็นเรื่องของความรู้สึก ทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจต่อเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้เกิดการกระทบต่อจิตใจของผู้เสียหาย ทำให้การที่ศาลจะใช้ดุลยพินิจในการกำหนดจำนวนการเยียวยาความเสียหายทางจิตใจเป็นการยากที่จะประเมินจำนวนค่าเสียหายที่แน่นอน จึงควรมีการปรับปรุงทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องละเมิดให้มีการบัญญัติถึงการกระทำต่อจิตใจ และกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้มีความชัดเจนโดยมีการเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญสาขาต่างๆ เพื่อกำหนดขอบเขตในการบังคับใช้เพียงใด เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกฎหมายละเมิดที่ต้องให้คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิมให้มากที่สุด และอีกประเด็นคือใน มาตรา 446 วรรคสอง เรื่องความเสียหายทางจิตใจของหญิงที่ต้องได้รับความเสียหายเพราะมีผู้ถูกกระทำผิดอาญาเป็นทุรศีลธรรมกับหญิงนั้น ซึ่งจากหลักดังกล่าวน่าจะขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ได้มีการบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิง นอกจากนั้นกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศก็ไม่ได้มีการระบุคำว่า "หญิง" แต่ใช้คำว่าผู้อื่น แทนแล้ว ควรน่าจะต้องปรับเปลี่ยนตัวบทกฎหมายให้มีความทันสมัยเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการใช้ และตีความหมายเพื่อให้ผู้ต้องเสียหายได้รับการเยียวยาค่าสินไหมทดแทนได้อย่างเท่าเทียม

เอกสารอ้างอิง

- พจน์ ปุชปาคม. (2525). *บรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- พิชัย นิลทองคำ. (2566). *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 – 6 – อาญา – ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อทตยา.
- ธีรศักดิ์ กองสมบัติ. (2564). *ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายทางจิตใจตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย*. คณะนิติศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*.
- ศันท์กรณ โสทธิพันธ์. (2558). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลาภมิควรได้*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ศันท์กรณ โสทธิพันธ์. (2558). *พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- องอาจ เจ๊ะยะหลี. (2558). *คำอธิบาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ลักษณะละเมิด*. กรุงเทพมหานคร: สุตรไพศาล.
- Cssupport. (2562). *บทที่ 2 PDF*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2566. แหล่งที่มา: <http://www.dspace.spu.ac.th/bitstream/123456789/6466/8>